

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

shaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošljaj-
njem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četr
leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem soseniču
(Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez
posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. —
Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.
Za oznanila se plačajo od navadne vrstice, če se natisne enkrat 6 kr.
dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Dokazi, da kmetski stan propada.

I. Ne samo obrtniki in srednji meščani propadajo v primeri do nekedajšnje premožnosti, ampak tudi glavni stebler državi, kmetski stan. Liberalci so mu obetali zlato svobodo, na cente pravic, novošegne omike, brezverskega napredka, a sedaj se kaže, da so mu izkopali globoko in široko jamo, v katero bi uže bil padel, ako ne bi sedanja vlada in konservativni in narodni poslanci temu se upirali. Najboljši izmej ministrov je pa za kmete konservativec grof Falkenhayn. Ta je dal uradbeno preiskati, kako se kmetom slabo godi in zakaj? Na podlagi teh poizvedeb bodo bržčas še le prihodnji poslanci, katere bodemo kmalu volili za državni zbor, potrebno sklenoli, da se reši kmet-ski stan.

V naslednjem objavimo tri tablice s številkami ter prosimo svoje čitatelje, naj jim dobro gledajo v oči. Strahovito poučljive so. Številke je objavilo samo slavno ministerstvo, ki jih je sestaviti ukazalo. Veljajo pa za vse dežele avstrijske razven vogerskih, in sicer za liberalno dobo od l. 1872 do 1881.

Tablica I.

Leto	Koliko je pristojbin več, kakor stroškov bilo pri izirjevanji dače.	Obresti od zamjenu dača.
1872	46.138	271.652
1873	85.547	355.708
1874	90.019	389.708
1875	108.784	410.439
1876	102.572	427.390
1877	121.308	497.703
1878	256.817	458.994
1879	177.053	347.080
1880	230.505	424.628
1881	202.148	385.293
Vkup:	1.420.891	3.968.595
Povprek:	142.089	396.859

Tota tablica kaže torej, da so davkeplačilci skozi 10 let plačevali 1. mnogo eksekutivnih stroškov, 2. še več eksekutivnih pristojbin (Exekutionsgebühren) tako, da je slednjih bilo za 1.420.891 fl. več kakor prvih, 3. jako veliko obrestij zavoljo mudnega vplačevanja dače.

Številke torej kažejo, da je treba bilo dače silama izirjevati, to pa vedno več. L. 1872 so pristojbine eksekutivne presevale stroške pri eksekutivnih iztirjatvah dolžne dače samo za 46.138 fl. toda l. 1881 uže za 202.148 fl., t. j. v tem zadnjem letu bilo je 4—5krat več eksekucij zavoljo dolžnega davka, kakor pred desetimi leti.

(Konec prih.)

Desterniški.

Povrnitev doneskov za francosko vojsko leta 1809 v Savinjski dolini.

Razglašeno je bilo že v „Gospodarji“, da so se morale tako imenovane domestikalne obligacije štajerske pri deželni blagajnici v Gradci do konca zadnjega meseca vložiti. Ljudstvo ima pa še razen tistih izneskov, za katere je imelo obligacije v rokah, mnogo dobiti v povrnitev blaga, katero je dobila francoska armada, ko je v začetku našega stoletja na povelje mogočnega prvega Napoleona skoz štajersko deželo marsiral.

Deželni odbor štajerski hoče zdaj vsled sklepov državnega in štajerskega deželnega zbora, kolikor bo mogoče, plačati vse, kar še komur gre za to, kar so njemu ali njegovim prednikom Francozi škode naredili. Deželni odbor imenuje tiste terjatve, za katere imajo ljudje obligacije ali pa blagajnične liste (Cassenscheine) v rokah, pokrite invazijske terjatve (bedeckte Invasionsforderungen), tiste terjatve iz francoskih vojsk pa, za katere nimajo ljudje nobenega dolžnega pisma v rokah, nepokrite.

Dana mi je bila priložnost, da sem poizvedoval in preiskoval, koliko bi imeli dobiti

za škode iz francoskih vojsk kmetje, ki stanujejo v tistih krajih, ki so imeli do leta 1850 svojo okrajno gosposko v Novem Celji. Grad Novo Celje, kakor zdaj še stoji, je pozidati dal v letih 1754 do 1760, torej v dobi cesarice Marije Terezije, katera je, kakor pravijo, enkrat v tem gradu prenočila. grof Anton Gaisruck. Poprej se je tota grajščina imenovala Brumberg, to pa zato, ker pravijo, da je nekdanj grajščinskó poslopje bilo na Ostrožnem v Celjski fari tam, kjer je zdaj Fazarinčeva (Gregorčeva) hiša. Ostrožno ima svoje ime od ostrožnice, katerim se po nemško pravi Brombeeren, in zato bi se bil grad imenoval Bromberg, kar se je potem spremenilo v Brumberg. Kmetje po Savinjski dolini se še do zdaj niso navadili imena Novo Celje, ampak še zmerom temu gradu pravijo „Blumberg“. Tako bodo tudi bolj morebiti še zastopili, ako rečem, da gre za povernitev izgube tistim posestnikom, ki stanujejo v okrožji blumberške okrajne gosposke. Okrajna gosposka je bila to, kar je zdaj okr. glavarstvo in v Novem Celji so imele te-le soseske svojo okrajno gosposko: Levée, Drešinja ves, Arja ves, Petrovče, Dobrišja ves, Vrbje, Žavec, Gornja in Spodnja Ložnica. Gornje in Spodnje Roje, Št. Peter v Savinjski dolini, Zalog, Gornje in Spodnje Grušovlje, Podloga, Doberteša ves, Kasase, sv. Križ, Zabukovca, Griže, Megojnice, sv. Neža in Št. l'ongrac.

To se vjema s sedajnimi občini: Petrovče, Žavec, Št. Peter v Savinjski dolini in Griže.

Lehko se misli, da so Francozi imenovanim soseskam, ki so ali čisto ob veliki cesti ali pa ne daleč proč, napravili mnogo škode. In vendar n. pr. ravno Petrovska občina ni dobila ne domestikalnih obligacij, ne hlagajničnih listov, ne drugih dolžnih pisem, in menda tudi nikoli kakih denarjev ne, za mnogo škode, katero so Francozi napravili.

Spoštovani kmet Jožef Pešec iz Arje vesi mi je prinesel dolg izpisek iz aktov, katere so popisali v Novem Celji zavoljo francoskih škod. Iz tistega izpiska sem videl, da so bili na 22. in 23. Kresnika 1826 poklicani iz vsake vesi trije možje v Novo Celje, da bi povedali, koliko imajo dobiti za škode po Francozih. Napisal se je o vsem dolg protokol, in ko so možje 2. maja 1838 še enkrat bili v Novem Celji in prosili, naj bi se jim vendar enkrat povedalo, ali imajo kaj ali koliko dobiti, in kje so denarji, — tedaj so potem izračunili, da imajo vsi vkup, ki so bili pod okrajno gosposko v Novem Celji dobiti 22.000 fl. dunajske veljave ali tako imenovanega šajna, to je v sedajnih denarjih 9240 fl. in pa posebej 1500 fl. konvencijskega denarja ali srebra, to je 1575 fl. av. veljave, vkup 10.815 fl. avstr. veljave.

(Konec prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Gruške obcestnice.

Prvi razdelek obsega gruševa drevesa, ki so posebno trpežna, rodijo sad, ki brž z drevesa ni užiten in ki se ob cestah in potih zasajena in v mrzlih krajih prav dobro obnesejo in se po posebni velikosti med drugimi drevesi odlikujejo. Drevesa so krepke rasti in dolge trpežnosti, da ne redkokrat starost od sto in stopetdeset let dosežejo.

1. Gruška svečenka. Sad je droben, rujavorudeč, precej rod, trpkega okusa in zori konec oktobra do novembra. Za tolklo in krljje je kaj izvrsten ali sirov brž z drevesa neužiten. Sad se včasih delj časa ko peresa drevesa drži. Doma je to gruševó drevo po nemških deželah, kjer ga radi ob cestah in potih zasajajo in kjer rado v ogromno visoka drevesa vzraste. Tudi po Slovenskih goricah se pogosto nahajajo. Za obsajanje cest in potov je ta gruška posebne priporočbe vredna.

2. Gruška pečenka. (Bratbirne). Sad je ploščnat, okrogel, prisekan, droben, na dolgem recelju, zelenkasto-žolt. Zori v začetku oktobra in trpi teden dni.

Ta gruška daje najbolj izvrstno tolklo, skoraj vinu jednako in le za to se more porabiti. Drevo raste počasno pa postane vendar močno. Ljubi visoko lego in obdelano zemljo. Najbolj jo zasajajo na Virtemberskem okoli mesta Heilbrona.

3. Gruška rumeltovka. (Rumelterbirne.) Trpi do novembra in decembra. Sad je ploščato-okrogel in rod daje pa izvrstno tolklo popolnoma vinskega okusa. Je jedna najboljših moštnic. Drevo je zelo rodovitno, doseže visoko starost in je za ob ceste in poti ko vstvarjena. Tudi na polju ob njivah in po travnikih v goratih krajih dobro prospeva. Najbolj ga zasajajo na Nemškem okoli Heidelberga.

4. Gruška kapusovka. (Betzelsbirne). Sad je srednje debelosti, pri muhi ploščnat, pri recelju podolgovat. Trpi noter do spomladi. To je prekoristna gospodarska gruška in posebno za tolklo, kakor vstvarjena. Razširjena je po celem Odinovem lesu na Nemškem, kjer kakor izključivo za nemško narodno gruško velja. Drevo je hitre rasti, rodovitno in doseže veliko visokost in starost. Za to je posebno za ob ceste in poti in kot poljsko drevo v goratih krajih.

Od tega drevesa se nahaja mnogo podsort, ki se po debelosti sadu razlikujejo med seboj in celo tako imenovana mačja glava (Catilac) k njim pripada, kakor se zdi.

5. Gruška frankobrodka. (Frankfurterbirne.) Sad ima precej debel, dolgotre-